

RACHEL KUSHNER

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Γ. Ι. ΜΠΑΜΠΑΣΑΚΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΚΑΡΟΣ

ΤΑ ΦΛΟΓΟΒΟΛΑ

ΤΑ ΦΛΟΓΟΒΟΛΑ

Τίτλος πρωτοτύπου: *The flamethrowers*

© Rachel Kushner, 2013. All rights reserved.

© για την ελληνική έκδοση Εκδόσεις Ίκαρος, 2014

Μετάφραση από τα αγγλικά: Γιώργος - Ίκαρος Μπαμπασάκης

Τυπογραφική επιμέλεια: Ελένη Γεωργοστάθη

Σχεδιασμός - Εικονογράφηση εξωφύλλου:

Χρήστος Κούρτογλου - Indyvisuals Collective

Στοιχειοθεσία - Σελιδοποίηση: Εκδόσεις Ίκαρος

Εκτύπωση: Φωτόλιο & Τύπικον Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

Βιβλιοδεσία: Ι. Μπουντάς - Π. Βασιλειάδης Ο.Ε.

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2014

ISBN 978-960-572-048-3

Rachel Kushner

ΤΑ ΦΛΟΓΟΒΟΛΑ

Μετάφραση

Γιώργος - Ίκαρος Μπαμπασάκης

ΙΚΑΡΟΣ

Αφιερώνω τούτο το βιβλίο στη Σίνθια Μίτσελ.

Και στην Άννα, όπου κι αν ζει (αν και πιθανόν να μη ζει).

FAC UT ARDEAT

1. ΤΟΝ ΣΚΟΤΩΣΕ ΜΕ ΤΟ ΦΑΝΑΡΙ
ΤΗΣ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΑΣ
(ΜΕ Ο,ΤΙ ΕΙΧΕ ΣΤΟ ΧΕΡΙ ΤΟΥ).

Ο Βαλέρα είχε ξεκοπεί από τον ουλαμό του και έκοβε τώρα τα καλώδια από το φανάρι της μοτοσικλέτας ενός άλλου μοτοσικλετιστή. Ο Κοπερτίνι, ο μοτοσικλετιστής, ήταν τώρα νεκρός. Ο Βαλέρα, παραδόξως, δεν ένιωθε ίχνος λύπης, κι ας ήταν σύντροφός του από παλιά ο Κοπερτίνι, κι ας είχε τρέξει μαζί του ο Βαλέρα κάτω από το άσπρο νέον της Βία ντελ Κόρσο πολύ προτού πάνε παρέα να καταταγούν εθελοντές το 1917 στο μηχανοκίνητο τάγμα, στους μοτοσικλετιστές.

Ο Κοπερτίνι είχε σκάσει στα γέλια όταν ο Βαλέρα είχε φάει τούμπα στις ράγες του τραμ της Βία ντελ Κόρσο, που ήταν τόσο ολισθηρές τις νύχτες με ομίχλη.

Ο Κοπερτίνι λογάριαζε τον εαυτό του καλύτερο μοτοσικλετιστή, και μολοντούτο είχε επιταχύνει απερίσκεπτα μες στο πυκνό δάσος και είχε κουτουλήσει σ' ένα δέντρο. Ο σκελετός της μοτοσικλέτας του είχε στραπατσαριστεί, αλλά στη λάμπα του φαναριού είχε μείνει ένα νήμα ανέπαφο και τώρα φώτιζε αδύναμα ένα κομμάτι χρώμα και άκαμπτα χορτάρια. Ήταν άλλο μοντέλο η μοτοσικλέτα του Βαλέρα από κείνη του Κοπερτίνι, αλλά είχαν τον ίδιο τύπο λάμπας. Ο Βαλέρα χρειαζόταν μια πα-

ραπανίσια λάμπα. Πάντα χρησίμευε μια παραπανίσια λάμπα.

Άκουσε τον αμυδρό σβουριχτό ήχο ενός φλογοβόλου και τη διάσπαρτη ηχώ κανονιοβολισμών. Η μάχη μαινόταν στην άλλη μεριά της βαθιάς κοιλάδας, σιμά στον ποταμό Ιζόντσο. Εδώ ήταν όλα γαλήνια και ερημικά, δεν υπήρχε παρά μονάχα το ασημένιο μινύρισμα των φύλλων στα δέντρα που αργοσάλευαν μες στο αεράκι.

Είχε σταθμεύσει τη μοτοσικλέτα του, είχε δέσει στη σχάρα το ντουφέκι Carcano και πάσχιζε τώρα να βγάλει το φανάρι. Αυτό αντιστεκόταν. Τραβούσε τα καλώδια όταν πετάχτηκε ένας άντρας πίσω από μια σειρά λεύκες, το δίχως άλλο Γερμανός, με την πράσινη και κίτρινη στολή του και χωρίς κράνος, ένας παίκτης του ράγκμπι που τον ρίχνουν στη μάχη.

Ο Βαλέρα τράβηξε απότομα και απέσπασε το βαρύ ορειχάλκινο φανάρι και έκανε βουτιά, αδράχνοντας τον Γερμανό από τους μηρούς. Τον σώριασε κάτω. Του χίμηξε. Ο Γερμανός σηκώθηκε στα γόνατα και έκανε να αρπάξει το φανάρι, που είχε το μέγεθος και το σχήμα μπάλας του ράγκμπι, αλλά ήταν βέβαια πιο βαρύ κι είχε μια πλεξούδα από κομμένα καλώδια που κρέμονταν σαν οπτικό νεύρο που είχε διαρραγεί. Ο Βαλέρα πάλεψε ν' ανακτήσει τον έλεγχο του φαναριού. Δύο φορές λάκτισε όπως στο ράγκμπι το φανάρι, αλλά ο Γερμανός κατάφερε με κάποιον τρόπο να το διατηρήσει στην κατοχή του. Ο Βαλέρα τον έριξε πάλι κατάχαμα, βάρσσε μια γονατιά στο πρόσωπο του Γερμανού και απέσπασε το φανάρι από τα δάχτυλά του. Έτσι κι αλλιώς, εδώ δε θ' ακουγόταν κανένα σφύριγμα για φάουλ, κανείς δε θα του έδειχνε κόκκινη κάρτα μέσα σ' εκείνο το σιωπηλό δάσος. Ο δικός του ουλαμός ήταν μίλια μακριά, και αυτός ο ξεκομμένος Γερμανός είχε βρεθεί χωρίς τους συμπολεμιστές του, είχε χαθεί ανάμεσα στις λεύκες.

Ο Γερμανός ανασηκώθηκε, έκανε να τον χτυπήσει με τον ώμο.

Ο Βαλέρα τού έδωσε μια με το φανάρι και του τσάκισε το κεφάλι.

2. ΠΙΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Έκανα πιο κει να μη βράει ο ήλιος, ξέλυσα το λουράκι στο πιγούνι μου. Ο ιδρώτας να τρέχει ποτάμι στο κλειδοκόκαλο, να στάζει στην πλάτη, να περνάει από το νάιλον εσώρουχό μου, να κατηφορίζει στα πόδια μου κάτω από τη δερμάτινη στολή. Έβγαλα το κράνος και το βαρύ δερμάτινο τζάκετ, τα απίθωσα στο έδαφος και κατέβασα το φερμουάρ στα ανοίγματα του δερμάτινου παντελονιού.

Στάθηκα και κοίταξα κάμποση ώρα τα σύννεφα στο ταξίδεμά τους, αφράτες πουπουλένιες μάζες με ψαλιδισμένο το κάτω μέρος τους, λες και είχε λιώσει σ' ένα καυτό ταψί.

Υπήρχαν πράγματα που δε γινόταν να παραβλέψω, όπως η σκιά των σύννεφων στη δημοσιά όταν τα έκανε ο άνεμος να τρέχουν με εκατό μίλια την ώρα. Δε βιαζόμουν, διόλου δε με πίεζε ο χρόνος. Η ταχύτητα δεν πρέπει να είναι ζήτημα χρόνου. Εκείνη τη μέρα, καθώς έτρεχα με μια Moto Valera στα ανατολικά του Ρίνο, το ζήτημα ήταν ότι ήθελα να μετακινούμαι στην πολιτεία σύμφωνα με τον χάρτη της Νεβάδα που είχε κολλήσει στο ρεζερβουάρ μου. Μέσα από τη γνώριμη τροχιά στα ανατολικά του Ρίνο, τα μπορντέλα και τα νεκροταφεία αυτοκινήτων, το μεγάλο, όλο καπνούς θερμοηλεκτρικό εργοστάσιο και το κουβάρι από κουλούρες και σύρματα και περιφράξεις, ένα περιστασιακό φορτηγό τρένο και οι μαϊάνδροι του ποταμού Τρακί, που ήταν ρηχός το καλοκαίρι, σαν να λέμε οι σιδηροτροχιές και το ποτάμι σε συνόδευαν

στον δρόμο προς το Φέρνλι, όπου κι οι δυο τραβούσαν βόρεια.

Από κει και πέρα, η γη έχανε το χρώμα της και τα όποια ειδοποιά γνωρίσματά της, ήταν χώμα με αλιφασκικές και η αδιατάρακτη μονοτονία της δημοσιάς. Επιτάχυνα. Όσο πιο γρήγορα πήγαινα, τόσο πιο πολύ αισθανόμουν ένα με τον χάρτη. Μου έλεγε ο χάρτης ότι πενήντα έξι μίλια μετά το Φέρνλι θα έφτανα στο Λάβλοκ, και τώνοντι πενήντα έξι μίλια μετά το Φέρνλι έφτασα στο Λάβλοκ. Πήγαινα από το ένα σημείο του χάρτη σε ένα άλλο σημείο του χάρτη. Γουινεμάκα. Βαλμί. Κάρλιν. Έλκο. Είχα την έντονη αίσθηση ότι ήμουν σε αποστολή, ακόμα και τώρα που στεκόμουν κάτω από τη μουσαμαδένια τέντα σ' ένα πρατήριο για φορτηγατζήδες κι ο ιδρώτας κυλούσε στο πρόσωπό μου, κι ένα απρόσωπο αεράκι, καυτό και ξηρό, στέγνωνε την υγρασία στο λεπτό φανελάκι μου. Πέντε λεπτά, έταξα στον εαυτό μου. Πέντε λεπτά. Αν έμενα περισσότερο, το μέρος που απεικόνιζε ο χάρτης μπορούσε να σφετεριστεί διπλανές εκτάσεις.

Μια διαφημιστική πινακίδα στη δημοσιά έλεγε ΜΠΙΡΑ SCHAEFER. ΠΟΤΕ ΔΕ ΜΕΝΕΙΣ ΣΤΗ ΜΙΑ. Ένα γαλαζοπούλι πήγε και κάθισε στο κλαρί μιας αγριοκερασιάς κάτω από τα ψηλά πόδια της πινακίδας. Το πουλί γοργοβάδισε στο μπόσικο κλαρί του, τα φτερά του να είναι τόσο ομοιόμορφα γαλάζια λες και τα είχαν βάψει με σπρέι σε κάποιο εργοστάσιο. Μου ήρθε στο μυαλό η Πατ Νίξον, τα βαθύχρωμα γυαλιστερά της μάτια και οι τελετουργικές περιβολές της, που ήταν άκαμπτες από το κολλάρισμα στο καθαριστήριο και από τα διακοσμητικά επιθέματα. Τα μαλλιά της βαμμένα στο χρώμα του ουίσκι και λακαρισμένα τόσο που να σχηματίζουν ένα ασάλευτο κύμα. Το πουλί άφησε ένα σύντομο σφύριγμα, έναν μοναχικό μεσημεριανό ήχο που χάθηκε στην απέραντη απλωσιά με τους αρδευτικούς τροχούς πλάι στη δημοσιά. Η Πατ Νίξον ήταν από τη Νεβάδα, όπως κι εγώ και το μικρό τυπικό που-

λί της πολιτείας μας, τόσο στιλπνά γαλάζιο στο φως της μέρας. Η Πατ ήταν μια μπεκρού σκληραγωγημένη θαμώνας των ινστιτούτων αισθητικής που έφτασε να γίνει Πρώτη Κυρία των Ηνωμένων Πολιτειών. Τώρα θα έχουμε κατά πάσα πιθανότητα τη Ρόζαλιν Κάρτερ, με την κρυστάλλινη φωνή και το μεγάλο ντόμπρο πρόσωπο, που λάμπει από χριστιανική αγάπη και ευσπλαχνία. Εμένα η Πατ με συγκινούσε. Οι άνθρωποι που είναι πιο δύσκολο να τους αγαπήσεις εγείρουν μια πρόκληση, και η πρόκληση κάνει πιο εύκολο το να τους αγαπήσεις. Ωθείσαι να τους αγαπήσεις. Οι άνθρωποι που θέλουν εύκολα να τους αγαπάς δε θέλουν στ' αλήθεια αγάπη.

Πλήρωσα τη βενζίνη υπό τους ήχους αντρών που βρίσκονταν σ' έναν θολωτό χώρο και έπαιζαν ένα βίντεο γκέιμ που λεγόταν Οδηγός της Νύχτας. Κάθονταν σε χαμηλά πιλοτήρια καμωμένα από απαστράπτον φάιμπεργκλας και οδηγούσαν με σπασμωδικές κινήσεις και τινάγματα, με άσπρους από την ένταση τους κόμπους στα δάχτυλά τους, παλεύοντας να αποφύγουν τα προστατευτικά κολονάκια με τους ανακλαστήρες στα πλαϊνά του δρόμου, τα πιλοτήρια να καμπανίζουν και να κλυδωνίζονται καθώς ο εκάστοτε οδηγός έβαζε τα δυνατά του να τη γλιτώσει από την καταστροφή, βλαστημώντας και κοπανώντας αγριεμένος το τιμόνι με την παλάμη του όταν το πιλοτήριο συγκρουόταν και καιγόταν. Έτσι ήταν τώρα σε κάμποσα πρατήρια όπου ξαπόστειναν οι φορτηγατζήδες. Έτσι ξεκουράζονταν οι άντρες απ' την οδήγηση. Το είπα στον Ρόνι Φοντέν όταν βρεθήκαμε. Νόμιζα ότι θα τον διασκέδαζε πολύ, αλλά ο Ρόνι δε γέλασε καθόλου. Είπε μονάχα «Αχ ναι. Κατάλαβα. Αυτό είναι το ζήτημα με την ελευθερία». «Ποιο;» είπα. Κι αυτός είπε «Ότι κανέννας δεν τη θέλει».

Ο θεός μου ο Μπόμπι, που έβγαζε το ψωμί του μεταφέροντας χώμα, πέρασε τις τελευταίες στιγμές της ζωής του τινάζοντας το

πόδι του για να πατήσει τον συμπλέκτη ενώ ήταν οριζοντιωμένος σ' ένα νοσοκομείο, και το σώμα του επέμενε να οδηγεί εκείνο το ανατρεπόμενο φορτηγό πατώντας τον συμπλέκτη και αλλάζοντας ταχύτητες καθώς επιτάχυνε προς τον θάνατο πάνω σε ένα τροχήλατο φορείο. «Πέθανε στη δουλειά», είπαν οι δυο του γιοι, ασυγκίνητοι. Ο Μπόμπι ήταν πολύ κακός για να τον αγαπήσουν. Ο Σκοτ και ο Άντι αναγκάζονταν να γρασάρουν το φορτηγό του Μπόμπι κάθε Κυριακή, και τώρα ήταν πεθαμένος και είχαν τις Κυριακές για πάρτη τους, για να γρασάρουν τα δικά τους φορτηγά. Ο Μπόμπι ήταν ο αδελφός της μητέρας μου. Ζούσαμε όλοι μαζί όταν ήμουν μικρή. Η μητέρα μου δούλευε τις νύχτες, και είχαμε τον Μπόμπι για γονιό. Μετά που τέλειωνε με το φορτηγό, καθόταν ανεξήγητα γυμνός κι έβλεπε τηλεόραση κι έβαζε εμάς να αλλάζουμε κανάλι για να μη σηκώνεται ο ίδιος. Ετοίμαζε για πάρτη του μια γενναία μπριζόλα και έδινε σ' εμάς έτοιμο φιδέ. Μερικές φορές, μας έπαιρνε μαζί του στο καζίνο, μας άφηνε στην αλάνα και παίζαμε με πυραυλάκια. Ή μας έβαζε στο αμάξι και έτρεχε και παίζαμε τον «δειλό» στον Διαπολιτειακό 8ο, αυτός στο τιμόνι κι εγώ κι ο Σκοτ και ο Άντι στο πίσω κάθισμα να κλείνουμε τα μάτια μας. Κατάγομαι από απερίσκεπτους, αναίσθητους ανθρώπους. Ο Σάντρο το χρησιμοποιούσε εναντίον μου καμιά φορά. Διατεινόταν ότι μπήκα στη ζωή του για να τον βασανίζω, ενώ αλήθευε το ανάποδο. Παρίστανε το θύμα, ενώ το θύμα ήμουν εγώ. Ο Σάντρο είχε όλη την εξουσία. Ήταν μεγαλύτερος, δεκατέσσερα χρόνια, και ήταν φτασμένος καλλιτέχνης, ψηλός και όμορφος με τα ρούχα της δουλειάς και τα άρβυλά του με το ατσάλι μπροστά – τα ίδια ρούχα φόραγαν και ο Μπόμπι και ο Σκοτ και ο Άντι, αλλά στον Σάντρο έδιναν άλλο αέρα: Ήταν ένας τύπος που είχε κληρονομήσει μια περιουσία αλλά μπορούσε να χειριστεί μια χαρά ένα ηλεκτρικό κατσαβίδι, ένα δράπανο, έ-

νας τύπος που δεν τον είχαν ευνουχίσει τα χρήματα, που ντυνόταν σαν χειρώνακτας και καμιά φορά σαν αλήτης αλλά που παρέμενε κομψός και μ' αυτά τα ρούχα, και ποτέ δεν τον πτοούσε το ερώτημα εάν και κατά πόσον ανήκε σε μια δεδομένη κατάσταση – το ίδιο το ερώτημα είναι απόδειξη ότι δεν ανήκεις.

Ο Σάντρο είχε μια φωτογραφία στο γραφείο του στο λοφτ που τον έδειχνε σ' έναν καναπέ δίπλα στον Μόρτον Φέλντμαν με τα πατομπούκαλά του, ο Σάντρο άνετος και απόμακρος, με μια ανασηκωμένη, γεμάτη καραμπίνα που η κάννη της ήταν ένα επίμηκες μισό του γράμματος X και διέσχιζε διαγώνια τη φωτογραφία. Την έκοβε. Ήταν ασπρόμαυρη φωτογραφία, αλλά διέκρινες ότι τα μάτια του Σάντρο ήταν το αχνό γαλάζιο ενός λύκου, του προσέδιδαν μια παγερή, πανούργα ένταση. Η φωτογραφία έχει τραβηχτεί στο Ράινμπεκ, όπου οι φίλοι του Γκλόρια και Στάνλεϊ Κασλ είχαν ένα σπίτι. Επέτρεπαν στον Σάντρο να πυροβολεί όταν ήταν στο κτήμα τους, να ασκείται στη σκοποβολή με διάφορα πιστόλια και τυφέκια που είχε συλλέξει, ορισμένα από τα οποία είχαν κατασκευαστεί στο εργοστάσιο της οικογένειάς του προτού σταματήσουν να καταπιάνονται με τα όπλα. Στον Σάντρο πιο πολύ απ' όλα άρεσαν οι κυνηγετικές καραμπίνες και έλεγε ότι, αν ντε και καλά έπρεπε να σκοτώσεις κάποιον, μια καραμπίνα θα έκανε τη δουλειά μια χαρά. Αυτό τον τρόπο είχε για να σου πει λακωνικά και με την ανάλαφρη προφορά του, μια στάλα ιταλική, ότι μπορούσε κάλλιστα να σκοτώσει αν αναγκαζόταν.

Οι γυναίκες τσιμπούσαν. Του την έπεφταν μπροστά μου, η γκαλερίστα του, φέρ' ειπείν, η Χέλεν Χελενμπέργκερ, μια αυστηρή αλλά πολύ όμορφη Ελληνίδα που ντυνόταν λες και ζούσε αενάως στο 1962, με μαύρο αμάνικο φόρεμα και ανασηκωμένα μαλλιά. Συναντηθήκαμε συμπτωματικά στη Σπρινγκ Στριτ μόλις προτού αναχωρήσω για το Ρίνο, όπου θα πήγαινα να παραλάβω

τη Moto Valera που θα είχα στο ταξίδι. Η Χέλεν Χελενμπέργκερ, με το φόρεμά της να της γλείφει το κορμί και με τα ίσια δερμάτινα παπούτσια της, με το τσαντάκι στα χέρια της λες και κρατούσε εργαλειοθήκη, είπε πόσο πολύ επιθυμούσε να έρθει στο στούντιο του Σάντρο. Τι θα έπρεπε να κάνει δηλαδή; Να πέσει γονατιστή και να τον εκλιπαρήσει; Τον είχε πιάσει αγκαζέ και δεν έδειχνε διατεθειμένη να τον αφήσει εάν δεν της έλεγε το ναι. Ο Σάντρο έκανε τις εκθέσεις του στην Γκαλερί Έργουιν Φρέιμ. Η Χέλεν Χελενμπέργκερ ήθελε να τον κλέψει και να τον φέρει στη δική της γκαλερί. Ο Σάντρο επιχείρησε να αλλάξει θέμα συστήνοντάς με όχι σαν κοπέλα του αλλά σαν «νεαρή καλλιτέχνη που μόλις τέλειωσε τη σχολή και πήρε το πτυχίο», σαν να έλεγε, δεν μπορείς να έχεις εμένα αλλά να κάτι που μπορείς να τσιμπήσεις αν είναι. Μια προσφορά που η Χέλεν αποποιήθηκε μ' έναν ελιγμό προκειμένου να τον πιέσει κι άλλο για να εξασφαλίσει την επίσκεψή της στο στούντιό του.

«Πτυχίο από ποια... σχολή;» με ρώτησε η Χελενμπέργκερ.

«Από το ΠΝΡ», απάντησα. Ήξερα ότι δεν της ήταν γνώριμα τα αρχικά.

«Είναι επηρεασμένη από τη Land Art», είπε ο Σάντρο. «Έχει τρομερές ιδέες. Έχει κάνει κι ένα πολύ ωραίο φιλμ για το Ρίνο».

Η Χέλεν Χελενμπέργκερ εκπροσωπούσε τους καλύτερους καλλιτέχνες της Land Art, όλοι τους είχαν τρία τέσσερα χρόνια στη δουλειά και πουλούσαν, και έτσι ένιωσα μεγάλη συστολή με την επιμονή του Σάντρο να μάθει η Χελενμπέργκερ για μένα, για τη δουλειά μου. Δεν ήμουν έτοιμη να δείξω δουλειά στην γκαλερί της Χελενμπέργκερ, και με το να καμώνεται ότι μπορώ, ο Σάντρο με πρόσβαλλε δίχως να έχει αναγκαστικά την πρόθεση. Δεν αποκλείεται να το καταλάβαινε. Να έβρισκε ένα κάποιο διεστραμμένο χιούμορ στο να με προσφέρει στη θέση του.